<u>בבית המשפט המחוזי בתל אביב</u> **עת"מ 3898-03-19**
<u>בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים</u>

בעניין:

1. **זוהרה חדד ת.ז**
2. **אליוט כהן ת.ז**
3. **ורוניקה כהן ת.ז**
4. **ד"ר חנה ספרן ת.ז**
5. **רעיה רותם ת.ז**
6. **חנה בר"ג**
7. **אמיר ביתן ת.ז**
8. **ורד ביתן ת.ז**
9. **רזיה אילן ת.ז**
10. **ד"ר גרסיאלה קורס ת.ז**
11. **רם כהן ת.ז**
12. **ג'סיקה נפומנש (נבו) ת.ז**
13. **עמרי נג'אד ת.ז**
14. **איבון דויטש ת.ז**
15. **לאה הורוביץ ת.ז**
16. **שושנה הלפר ת.ז**
17. **צילה גולדנברג ת.ז**
18. **פפה גולדמן ת.ז**
19. **עדה בילו ת.ז**
20. **תמר מילבסקי ת.ז**
21. **עודד סולן ת.ז**
22. **רוסמרי סולן ת.ז**
23. **ניצה אמינוב ת.ז**
24. **יוסי טבדיוגלו ת.ז**
25. **שחף ויסבין ת.ז**
26. **אורן רימון אור ת.ז**
27. **נעמי קירשנר ת.ז**
28. **נורה אורלוב ת.ז**
29. **גיא הירשפלד ת.ז**
30. **גיא בוטביה ת.ז**
31. **ניב חכלילי ת.ז**
32. **מאיר ברזילי ת.ז**
33. **ד"ר אילנה המרמן ת.ז**
34. **מיאקו גליקו ת.ז**
35. **צבי בנינגה ת.ז**
36. **אליהו אמינוב ת.ז**
37. **תמר להן ת.ז**
38. **יואב הס ת.ז**
39. **עירית הלביא ת.ז**
40. **אבישי הלביא ת.ז**
41. **מיכל פלג ת.ז**
42. **עודד אפרתי ת.ז**
43. **עו"ד איתי מק ת.ז**

ע"י עו"ד איתי מק
מרח' יפו 97, מרכז כלל, משרד 745, ירושלים
טל': 02-5877766 פקס: 02-5877744

<u>העותרים/ות</u>

- נגד-

1. **ראשת אגף הפיקוח על ייצוא ביטחוני, רחלי חן**
2. **שר הביטחון**
3. **משרד הביטחון**
4. **משרד החוץ**

באמצעות פרקליטות המדינה מחוז תל אביב (מנהלי)
בית קרדן, רחוב מנחם בגין 154 תל אביב, ת.ד 33051
טל: 073-3736222 פקס: 073-3736490/1

<u>המשיבים</u>

עתירה מנהלית

ביהמ"ש הנכבד מתבקש להורות למשיבה 1:

להפעיל את סמכותה הקבועה בחוק הפיקוח על ייצוא ביטחוני, תשס"ז-2007, ולהורות על ביטול או התלית רישיונות הייצוא הביטחוני שנתן אגף הפיקוח על ייצוא ביטחוני (אפ"י) לאוקראינה, המשמש ניאו-נאצים ואנטישמים ו/או עלול לשמש ניאו-נאצים ואנטישמים.

פתח דבר

1. בעתירה זו כב' ביהמ"ש יצטרך להכריע אם מותר או אסור למשיבים לאשר מכירת נשק ואימונים לשימוש ניאו-נאצים ואנטישמים.
2. על רקע הפלישה הרוסית לחצי האי קרים ולמזרח אוקראינה, שהחלה מסוף חודש פברואר 2014 תוך הפרה של החוק הבין-לאומי, הוקמו באוקראינה מספר מליציות "מתנדבים" ניאו-נאציות ושל הימין הקיצוני, אשר המוכרת בהן מכונה Azov.
3. ממשלת אוקראינה מסרבת לפרק את מליצית Azov, ולפלוט מכוחות הביטחון הסדירים שלה את הניאו-נאצים והאנטישמים.
4. מאחר שחיילי מליצית Azov נקלטו בכוחות הביטחון הסדירים של הממשלה בקייב, וכן על-פי דיווחים שונים גם ממשיכים לפעול באופן "עצמאי" באזורי הקרבות במזרח אוקראינה, לא ניתן לוודא לחלוטין כי נשק ואימונים ישראליים לא משמשים וישמשו חיילים ניאו-נאצים ואנטישמים. זאת ועוד, כפי שיפורט בעתירה, ישנן ראיות לכך שהיחידות הניאו-נאציות קיבלו נשק ואימונים ישראליים.
5. בנסיבות אלה, המשיבים נתבקשו להקפיא או לבטל את כל רישיונות הייצוא הביטחוני לאוקראינה.
6. כידוע, למדינת ישראל יש מחויבות מיוחדת למאבק העולמי בניאו-נאצים ובאנטישמיות. אף אם קיים אינטרס כלשהו בהמשך הייצוא הביטחוני הישראלי לאוקראינה, העותרים

סבורים כי מדינת ישראל אינה יכולה לקחת סיכון שנשק ואימונים ישראליים ישמשו חיילים ניאו-נאצים ואנטישמים.

7. כשם שארה״ב טעתה טעות היסטורית כאשר היא תמכה במוג׳אהדין באפגניסטן שהפכו בהמשך לארגון הטרור הרצחני אל-קאעידה, כך גם מדינת ישראל עלולה לבצע טעות היסטורית באוקראינה. אף אם עד כה הנשק והאימונים הישראליים לא הופנו לצורך תקיפה של יהודים ואתרים יהודיים באוקראינה, הדבר מהווה קריצת עין וזלזול בסכנה של התגברות הניאו-נאצים והאנטישמיות שם.

8. מצער הדבר כיצד ההיסטוריה של הייצוא הביטחוני הישראלי חוזרת: בימים אלה מטופלת על-ידי המשיב 3 בקשת חופש מידע בעניין הייצוא הביטחוני לדיקטטורה בבוליביה, בין השנים 1967-1982. באותה תקופה מדינת ישראל מכרה נשק למשטרים הצבאיים על אף שהפושע הנאצי קלאוס ברבי היה בכיר במערכת הביטחון הבוליביאנית, וכן ״חוליות מוות״ ניאו-נאציות נשאו רובי עוזי תוצרת ישראל.

9. מצער כי צריך להזכיר למשיבים שכבר במגילת העצמאות ניתנה התייחסות למשמעות שואת היהודים באירופה, והוגדר בה התפקיד של מדינת ישראל. בין היתר נכתב כדלקמן:

> **השואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על-ידי חידוש המדינה היהודית בארץ-ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים.**
>
> **שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ-ישראל, על אף כל קושי, מניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל-ישרים במולדת עמם.**
>
> **במלחמת העולם השניה תרם הישוב העברי בארץ את מלוא-חלקו למאבק האומות השוחרות חירות ושלום נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובמאמצו המלחמתי קנה לו את הזכות להמנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות.**

10. בזמן מלחמת העולם השנייה, הנאצים ועוזריהם השמידו יהודים, צוענים ולהט״ב. עתה יהודים, צוענים ולהט״ב מאוימים, מותקפים ונרדפים ע״י ניאו-נאצים באוקראינה, והדבר אינו מעניין את המשיבים.

ואלה נימוקי העתירה:

א. הצדדים

11. העותרים/ות 1-42, הס/ן אזרחי/ות מדינת ישראל. חלקס/ן פעילי/ות זכויות אדם, חלקס/ן פעילים/ות חברתיים/ות, וחלקס/ן פעילים/ות פוליטיים/ות, אשר סבורים/ות כולס/ן כי לא יעלה על הדעת שנשק ואימונים ישראליים ישמשו ניאו-נאצים ואנטישמים.

12. העותר 43 הינו עורך דין ופעיל חברתי בתחום זכויות האדם, ובפרט בנושא הגברת השקיפות והפיקוח הציבורי על סחר בנשק והקשרים של מדינת ישראל עם משטרים המבצעים פשעים נגד האנושות, פשעי מלחמה והפרות חמורות של זכויות אדם.

13. המשיבה 1 הינה ראשת אפ״י, אשר אחראית ליישום הוראות חוק הפיקוח על ייצוא ביטחוני, תשס״ז-2007 (להלן: **״חוק הפיקוח״**), לניהול מרשם הייצוא הביטחוני, למתן ולביטול רישיונות לייצוא ביטחוני.

14. המשיבים 2 ו-3 הינם הגורמים הממונים על המשיבה 1 ועל אפ״י. כמו כן, המשיבים 2 ו-3 מפקחים ומעורבים ביישום הוראות חוק הפיקוח.

15. המשיב 4 הינו בעל תפקיד מייעץ למשיבה 1, לפי חוק הפיקוח.

16. פרטי הישראלים והחברות הישראליות בעלי רישיונות הייצוא הביטחוני לאוקראינה, אינם פומביים או ידועים לציבור. זאת ועוד, מדיניות המשיבים להסתיר מידע מסוג זה מהציבור, עד כה אושרה ע״י בג״צ הנכבד בפסקי דין הדוחים ערעורים בעניין הייצוא הביטחוני לרואנדה ולבוסניה (עע״מ 615/15 ועע״מ 4928/15), בהוצאת צווי איסור פרסום בעניין הייצוא הביטחוני לבורמה, דרום סודן, קמרון ומקסיקו (בג״צ 648/17, בג״צ 5662/17, בג״צ 3893/16, ובג״צ 2652/18), וכן בפסקי דין של בתי המשפט לעניינים מנהליים בעניין הייצוא הביטחוני (למשל, עת״מ 56304-10-15 בעניין צ׳ילה, ועת״מ 36413-04-13 שם נדרשו פרטי כל רישיונות הייצוא הביטחוני שניתנו).

17. אף שנראה כי עמדת המשיבים הינה להימנע מלחשוף לציבור פרטים מרישיונות הייצוא הביטחוני, העותרים יודיעו מראש על הסכמתם לצירוף כמשיבים לעתירה את כל בעלי הרישיונות הרלוונטיים כדי שתהיה להם אפשרות להתגונן ולנסות לשכנע את כב׳ ביהמ״ש כי יש הצדקה למכור נשק ואימונים לניאו-נאצים (ככול שהמשיבים יעבירו לעותרים ולכב׳ ביהמ״ש את פרטיהם, העתירה תימסר גם להם). זאת בשים לב למגבלה הקבועה בהוראות סעיפים 9(ד) ו-10(ג) לחוק הפיקוח, האוסרות עליהם לערער על החלטה לביטול או אי מתן רישיון מ״**טעמים שעניינם ביטחון המדינה, יחסי החוץ שלה והתחייבויותיה הבין-לאומיות של המדינה**״.

ב. התחזקות הניאו-נאצים והאנטישמים באוקראינה בשנים האחרונות

18. על רקע הפלישה הרוסית לחצי האי קרים ולמזרח אוקראינה, שהחלה מסוף חודש פברואר 2014 תוך הפרה של החוק הבין-לאומי, הוקמו באוקראינה מספר מליציות ״מתנדבים״

ניאו-נאציות ושל הימין הקיצוני, אשר המוכרת בהן מכונה Azov. לממשלה בקייב היה נוח שיחידות מתנדבים וחוליגנים "פרטיות" יסייעו בלחימה נגד הרוסים והכוחות הבדלניים הפרו-רוסים, בדרום ובמזרח המדינה.[1]

19. לפי האו"ם, מאז הפלישה הרוסית לאוקראינה עד כה נהרגו שם מעל 10,000 אזרחים ולוחמים, מעל 23,000 נפצעו, 1.6 מיליון אזרחים נעקרו מבתיהם וכ-3 מיליון אזרחים חיים באזורים בשליטה של כוחות מזויינים.[2] לפי דו"ח בדיקה ראשונית של בית הדין הפלילי הבין-לאומי בהאג, מיום 14.11.2016, ישנן ראיות לפשעים שביצעו שני הצדדים, הכוללים תקיפה מכוונת של מטרות אזרחיות, הוצאה להורג ללא משפט, שלילת חירות, עינויים, העלמה, ואלימות מינית.[3]

20. על אף שלכאורה קיימת כיום הפסקת אש בין הצדדים, בדיון שהתקיים במועצת הביטחון של האו"ם ביום 29.5.2018, נציגי האו"ם וארגון OSCE טענו כי מתחילת השנה התרחשו לפחות כמה עשרות אלפי הפרות של הפסקת האש.[4]

21. העובדה שרוסיה משתמשת בהתחזקות הניאו-נאצים באוקראינה לצרכי פרופגנדה, אינה מבטלת את חומרת המציאות באוקראינה, אשר הקהילה הבין-לאומית ובמיוחד מדינת ישראל אינן רשאיות להתעלם ממנה.

22. בשנים האחרונות חלו אירועים חמורים בהם קבוצות ניאו-נאציות תקפו יהודים ואתרי זיכרון יהודיים ברחבי אוקראינה[5], תקפו תערוכות אומנות נגד האולטרה לאומנות האוקראינית[6], פשטו באלימות על מועצות מקומיות[7], תקפו עיתונאים[8], צוענים[9] ולהט"ב[10].

23. נציג של מליצית Azov, אמר בראיון לטלוויזיה לגבי חברי קהילת הלהט"ב[11]:

> **They shall hide from us, flee. Well, like they do at the moment. No one can see them, but they do exist. We know where they are, where they live. We know all of this. But they've been keeping a low profile lately.**

24. בראש מליצית Azov עומד Andriy Biletsky[12], שעמד גם בראש הקבוצה הניאו-נאצית 'Patriot of Ukraine' אשר חבריה מהווים את הגרעין של מליצית Azov. Biletsky איים כי חברי המיליציה יפשטו באלימות על מועצות מקומיות[13], והצהיר כי מטרתו[14]:

---

[1] https://www.pri.org/stories/2014-05-02/pro-ukraine-militias-are-forming-counter-pro-russia-separatists
[2] http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=21730
[3] https://www.icc-cpi.int/iccdocs/otp/161114-otp-rep-PE_ENG.pdf
[4] http://www.un.org.ua/en/information-centre/news/4371-as-civilians-bear-brunt-of-four-year-old-conflict-in-ukraine-continued-ceasefire-violations-test-credibility-of-global-community-officials-warn-security-council
[5] https://www.thedailybeast.com/nazi-salutes-and-fascist-chic-put-ukraines-jews-on-edge ; https://www.timesofisrael.com/ukrainian-marchers-in-kiev-chant-jews-out/ ; https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-5240624,00.html
[6] http://politicalcritique.org/cee/ukraine/2017/vcrc-exhibition-art-attack/
[7] https://korrespondent.net/city/lvov/3856973-natsyonalysty-vorvalys-vo-lvovskyi-oblsovet#2
[8] https://www.bbc.com/news/world-europe-37288630
[9] https://lb.ua/society/2018/04/25/396183_poyavilos_video_razgona_romskogo.html ; https://www.telegraph.co.uk/news/2016/08/30/mob-in-ukraine-drives-gypsies-out-of-village-and-torches-their-h/
[10] https://www.rferl.org/a/attack-on-lgbti-event-in-kyiv-highlights-police-inaction-says-watchdog/29221677.html
[11] https://www.lgbt.org.ua/en/news/show_3544/
[12] http://azov.org.ua/pro-nas/
[13] https://korrespondent.net/ukraine/3857149-byletskyi-budem-shturmovat-oblsovety-po-vsei-ukrayne
[14] https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/Europe/ukraine/11025137/Ukraine-crisis-the-neo-Nazi-brigade-fighting-pro-Russian-separatists.html

The historic mission of our nation in this critical moment is to lead the White Races of the world in a final crusade for their survival... A crusade against the Semite-led Untermenschen.

25. כיום Andriy Biletsky הינו חבר בפרלמנט האוקראיני, מטעם מפלגת הימין הקיצוני 'National Corps Party'[15], שבה פעילים חברי מליצית Azov.

26. סמלי מליצית Azov מורכבים מ-Wolfsangel ו-Sonnenrad, המוכרים כסמלים ניאו-נאציים[16]. העיתונים החשובים בעולם שסיקרו את פעילות מיליציה זו וראיינו את חבריה[17], מצאו כי הם נוהגים להצדיע במועל יד, לשאת סמלים של צלב קרס וה-SS, להודות בתפיסות הניאו-נאציות שלהם ולהכחיש את השואה. בראיון בחודש מרץ 2015, דובר המיליציה אמר כי "רק" 10 עד 20 אחוזים מחבריה הם נאצים[18]. בשנת 2014, לוחם במיליציה הסביר בראיון לעיתון 'הגרדיאן', כי הוא נלחם ברוסים מאחר שלטענתו פוטין יהודי[19].

27. בחודש אפריל 2016, מליצית Azov הקימה בית ספר לאימונים צבאיים, ולהכשרת מפקדים[20]. ביולי 2017, חשף ערוץ הטלוויזיה האמריקאי NBC כיצד מליצית Azov גם מפעילה מחנות קיץ לאימונים צבאיים של ילדים[21].

28. כבר באביב 2015 החלו חברים במליצית Azov להפוך לחלק מכוחות הביטחון הסדירים האוקראינים, ובמיוחד ביחידת ה-'Ukrainian National Guard' הכפופה לשר הפנים. המיליציה גם מעודדת את חבריה ותומכיה להצטרף לשורות הצבא האוקראיני[22]. לפי סרטון תדמית של המיליציה שנועד לעודד גיוס אליה, אשר פורסם בחודש מרץ 2018, חבריה משתמשים בציוד צבאי מסיבי הכולל רובים, רקטות, מרגמות וטנקים[23].

29. בשנת 2016, 'מרכז שמעון ויזנטל' פעל כדי למנוע ממליצית Azov לקיים פעולות בצרפת לצורך גיוס לוחמים[24]. בינואר 2017, המשטרה הברזילאית פעלה כדי למנוע מהמיליציה לגייס לוחמים משורות הימין הקיצוני בברזיל[25]. במרץ 2018, נחשף כי גויסו לוחמים למיליציה גם בבריטניה[26].

---

[15] http://www.cvk.gov.ua/pls/vm2015/PVM109?PT001F01=463
[16] https://www.adl.org/education/references/hate-symbols/sonnenrad ; https://www.adl.org/education/references/hate-symbols/wolfsangel
[17] https://mobile.nytimes.com/2015/07/08/world/europe/islamic-battalions-stocked-with-chechens-aid-ukraine-in-war-with-rebels.html?referrer= ; https://www.theguardian.com/world/2014/sep/10/azov-far-right-fighters-ukraine-neo-nazis ; https://www.bbc.com/news/world-europe-28329329 ; http://blogs.reuters.com/great-debate/2015/05/05/in-the-battle-between-ukraine-and-russian-separatists-shady-private-armies-take-the-field/ ; https://www.thedailybeast.com/how-many-neo-nazis-is-the-us-backing-in-ukraine ; https://www.usatoday.com/story/news/world/2015/03/10/ukraine-azov-brigade-nazis-abuses-separatists/24664937/ ; https://www.washingtonpost.com/news/democracy-post/wp/2017/06/15/ukraines-ultra-right-militias-are-challenging-the-government-to-a-showdown/?utm_term=.c42ff1bf34cf
[18] https://www.usatoday.com/story/news/world/2015/03/10/ukraine-azov-brigade-nazis-abuses-separatists/24664937/
[19] https://www.theguardian.com/world/2014/sep/10/azov-far-right-fighters-ukraine-neo-nazis
[20] http://azov.org.ua/military-school/
[21] https://www.youtube.com/watch?v=CpV16BQfbrQ
[22] http://azov.org.ua/karyera/
[23] https://www.youtube.com/watch?v=1LtsnkfM-Uc
[24] https://www.jpost.com/Diaspora/Wiesenthal-Center-calls-on-French-mayor-to-prevent-neo-Nazi-gathering-440834
[25] https://www.timesofisrael.com/brazilian-neo-nazis-recruited-to-fight-ukrainian-civil-war/
[26] https://www.theguardian.com/world/2018/mar/02/neo-nazi-groups-recruit-britons-to-fight-in-ukraine

30. על אף הקושי הרב של הארגונים הבין-לאומיים לתעד את המתרחש באזורי הקרבות במזרח אוקראינה, מספר דוחות של האו"ם אזכרו בין היתר את מליצית Azov:

א. לפי דו"ח על מצב זכויות האדם, בין נובמבר 2015 ועד לפברואר 2016[27]:

OHCHR documented extensive use of civilian buildings and locations by the Ukrainian military and the Azov regiment, and looting of civilian property, leading to displacement… . On 23 December, OHCHR met with four detainees held in Mariupol SIZO for their alleged involvement in the 9 May events. They complained that they had been ill-treated by SBU officials and members of the Azov regiment in Mariupol, detained incommunicado for some time in September 2014, and that evidence extracted through torture was being used in their trial.

ב. לפי דו"ח על מצב זכויות האדם, בין מאי 2017 ועד לאוגוסט 2017[28]:

In May 2017, a woman in Mariupol was lured to an Azov battalion position, where she was blindfolded and transported to an unknown destination. She was hit in the knees with a rifle butt and threatened to be buried on the spot, and therefore forced to cooperate.

ג. לפי דו"ח בעניין אלימות מינית, בין מרץ 2014 ועד לינואר 2017[29]:

In May 2014, members of the "Azov" battalion, who claimed to be acting upon the orders of SBU, abducted a woman near her house in Zaporizhzhia region. They subjected her to threats and torture which lasted for four to five hours. Her captors, who were all masked, bound her hands and legs with zip ties tightened by a metal chain, beat her with their feet and with the butts of their guns and forced needles under her nails. She was also subjected to the 'swallow' torture method. One of her captors threatened to gang rape her by subjecting to oral and vaginal penetration. One of the perpetrators, believed by the victim to be an SBU officer, ordered him to stop. The victim was released on the same day.

31. גם דו"ח משותף של הארגונים HRW ו- Amnesty International מחודש יולי 2016, מצא כי חברים במליצית Azov עינו עצורים.[30]

---

[27] Report on the human rights situation in Ukraine 16 November 2015 to 15 February 2016: http://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/Ukraine_13th_HRMMU_Report_3March2016.pdf

[28] Report on the human rights situation in Ukraine 16 May to 15 August 2017: http://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport19th_EN.pdf

[29] Conflict-Related Sexual Violence in Ukraine 14 March 2014 to 31 January 2017: http://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/ReportCRSV_EN.pdf

32. בנסיבות אלה, בחודש דצמבר 2015 הקונגרס האמריקאי, בהובלת חבר הקונגרס לשעבר John Conyers, אסר על מתן אימונים וסיוע צבאי אמריקאי למליצית Azov.[31] בהצעה נכתב כי מטרתה:

An amendment to prohibit use of funds to provide arms, training, or other assistance to the Azov Battalion.

33. בינואר 2016, בלחץ הפנטגון על הקונגרס האמריקאי בוטל איסור זה.[32] הנימוק לביטול היה כי אין בו צורך מכיוון שממילא החוק האמריקאי (המכונה Leahy law[33]) אוסר סיוע צבאי לכוחות ביטחון שביצעו פשעים והפרות חמורות של זכויות האדם.

34. הבעיה הייתה שמרבית חברי המיליציה לא היו מעורבים בעצמם בפשעים חמורים לפי החוק הבין-לאומי, אלא "רק" תמכו באידיאולוגיה הנאצית.[34] לכן, ביום 3.1.2018 הקונגרס האמריקאי חידש את איסור התמיכה הצבאית במליצית Azov[35]:

None of the funds made available by this Act may be used to provide arms, training, or other assistance to the Azov Battalion.

35. צמיחת מליצית Azov, הינה חלק בלתי נפרד מהתחזקות האנטישמיות והניאו-נאצים באוקראינה, בתמיכה או בהעלמת עין מצד הממשלה בקייב. בין היתר, בחודש מאי 2015, מוזיאון השואה בוושינגטון[36] גינה את החקיקה האוקראינית[37] שנועדה למנוע ביקורת על ה-Ukrainian Insurgent Army (UPA)-ו Ukrainian Nationalists (OUN) ששיתפו פעולה עם הנאצים. כך גם, 'מכון שמעון ויזנטל'[38] והקונגרס היהודי העולמי'[39] גינו את ההחלטה לקרוא שדרות מרכזיות בקייב על שם משתפי פעולה בכירים עם הנאצים. באפריל 2018, התקיימה באישור הרשויות האוקראיניות צעדה של ניאו-נאצים בעיר לבוב, אשר לבשו מדים הדומים לאלה של ה- Waffen SS.[40]

36. ביום 1.6.2018 האו"ם קרא לממשלה בקייב להגן על קבוצות המיעוטים במדינה. זאת על רקע תקיפה של קהילות צוענים והצתה של בתי מגוריהם, וכן תקיפות והסתה כלפי חברי קהילת הלהט"ב.[41]

37. ביום 29.6.2018, התובע הצבאי של אוקראינה התבטא באופן אנטישמי ואמר כי היהודים רוצים להטביע סלאבים אתניים בדם.[42]

---

[30] https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/ukraine0716web_2.pdf
[31] https://www.congress.gov/amendment/114th-congress/house-amendment/492
[32] https://www.jpost.com/Diaspora/US-lifts-ban-on-funding-neo-Nazi-Ukrainian-militia-441884 ; https://www.thenation.com/article/congress-has-removed-a-ban-on-funding-neo-nazis-from-its-year-end-spending-bill/
[33] https://www.law.cornell.edu/uscode/text/22/2378d
[34] https://www.thedailybeast.com/is-america-training-neonazis-in-ukraine
[35] https://www.congress.gov/115/bills/hr1625/BILLS-115hr1625enr.pdf
[36] https://www.ushmm.org/information/press/press-releases/statement-on-ukrainian-legislation-on-historical-research-and-debate
[37] http://www.memory.gov.ua/laws/law-ukraine-legal-status-and-honoring-memory-fighters-ukraines-independence-twentieth-century
[38] http://www.wiesenthal.com/site/apps/nlnet/content.aspx?c=lsKWLbPJLnF&b=8776547&ct=15001241
[39] https://www.worldjewishcongress.org/en/news/wjc-concerned-by-ukraines-decision-to-rename-kyiv-boulevard-after-ultra-nationalist-complicit-in-murdering-jews-during-holocaust-7-1-2016
[40] https://www.jta.org/2018/04/29/news-opinion/nazi-symbols-salutes-display-ukrainian-nationalist-march
[41] http://www.un.org.ua/en/information-centre/news/4373-ukraine-un-urges-the-government-to-effectively-investigate-all-attacks-against-minorities
[42] https://antisemitism.org.il/?p=125572&lang=he ; https://www.jta.org/2018/06/29/news-opinion/jewish-groups-seek-dismissal-ukrainian-general-implies-jews-seek-bloodshed

38. ביום 23.4.2018 כ-50 חברי הקונגרס האמריקאי שלחו מכתב חריף למחלקת המדינה, אשר גינה את התחזקות האנטישמיות והניאו-נאצים באוקראינה, בתמיכת הממשלה בקייב, ובמיוחד את אי פירוק הממשלה האוקראינית את מליצית Azov וקליטתה ביחידות הביטחון הסדירות[43]. בין היתר, נכתב (הדגשה א.מ):

> **Ukraine's 2015 memory laws went even further by glorifying Nazi collaborators and making it a criminal offense to deny their "heroism". However, unlike the Polish law, this move by the government in Kyiv has received little to no public response from the United States. The groups and individuals extolled by Ukraine include Nazi collaborators Stepan Bandera, Roman Shukhevych, and the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN) as well as the Ukrainian Insurgent Army (UPA). These paramilitaries and individuals in some cases collaborated with the Nazis and bear responsibility for the murder of thousands of Jews, 70,000-100,000 Poles, and other ethnic minorities between 1941 and 1945.**
>
> **It's particularly troubling that much of the Nazi glorification in Ukraine is government supported. Examples include the 2017 pro-UPA campaign conducted by the Ukrainian Institute of National Memory; the naming of streets after Bandera and Shukhevych by the Kyiv city council; and L'viv's 2017 " ShukhevychFest" which took place on the anniversary of the 1941 L'viv Pogroms in which 4,000 Jews were killed.**
>
> **State-sponsored Holocaust revisionism in Ukraine is accompanied by other forms of anti-Semitism. As Israel's Department of Diaspora Affairs pointed out in its annual report on anti-Semitism, the whitewashing of these Ukrainian "heroes" has coincided with the increasing incidence of anti-Semitism across Ukraine. This includes desecration of Holocaust memorials and Jewish places of worship, such as desecration of a holy tomb in Uman with a swastika-carved pig's head; a January 2017 march in honor of Bandera, during which participants chanted "Jews Out!";**

[43] https://cicilline.house.gov/sites/cicilline.house.gov/files/documents/CombatAntiSemitism.pdf

as well as last summer's firebombing of L'viv synagogue during " ShukhevychFest".

Last November, Radio Free Europe reported on the presence of torches and Nazi salutes at a 20,000-person march in honor of the 75th anniversary of the UPA. These torchlight marches are closely linked to organizations such as the neo-Nazi Azov Battalion, an armed group that was prohibited from receiving U.S. weapons and training by recently signed Consolidated Appropriations Act of 2018. Rather than disband Azov, the government incorporated it into the Ukrainian National Guard overseen by the Ministry of the interior. The group is widely known to be closely connected to Interior Minister Arsen Avakov.

מצ"ב הפרסומים והדיווחים הנ"ל ומסומנים **נ/1 א-לח**

ג. הייצוא הביטחוני הישראלי לאוקראינה ושימוש ניאו-נאצים בנשק ואימונים ישראליים

39. ככל הנראה בשל רגישות וחשיבות יחסיה של מדינת ישראל עם רוסיה, רב הנסתר על הגלוי באשר לטיב היחסים הביטחוניים של מדינת ישראל עם אוקראינה. למרות זאת, על פי דיווחים ופרסומים שונים, בין היתר:

א. כבר בפברואר 2007, חברה ישראלית פרסמה כי היא זכתה בחוזה לאספקת רכבי תצפית ומצלמות למשמר הגבול האוקראיני בהיקף של מעל ל-4 מיליון דולר[44].

ב. ביום 6.1.2015 פורסם סרטון בו נראה נשיא אוקראינה, פטרו פורושנקו, יורה ברובה תבור[45].

ג. ביום 24.8.2015 התקיים מצעד צבאי בקייב, שבו החיילים נשאו רובי תבור[46]. גם במצעד בשנת 2016, החיילים נשאו רובי תבור[47].

ד. בחודש פברואר 2016, נחשף כי חברת אלביט מערכות עתידה להשתתף בפורום השקעות ביטחוניות באוקראינה[48].

ה. בחודש אפריל 2016, מפקד חיל האוויר האוקראיני נפגש עם נציגי חברה ביטחונית ישראלית, כדי לדון בשדרוג מערכות התקשורת של המטוסים והמסוקים[49].

---

[44] https://www.themarker.com/markets/1.494969
[45] https://www.youtube.com/watch?v=BVI3IzclDrI&feature=youtu.be
[46] https://www.calcalist.co.il/world/articles/0,7340,L-3667794,00.html
[47] https://www.radiosvoboda.org/a/27925454.html
[48] http://defence-blog.com/army/first-investment-forum-on-defense-industry-of-ukraine-to-be-held-in-kyiv.html
[49] http://www.mil.gov.ua/news/2016/04/12/komanduvannya-povitryanih-sil-zs-ukraini-provelo-zustrich-z-predstavnikami-izrailskoi-kompanii-shhodo-modernizaczii-vijskovih-litakiv-i-vertolotiv/--

ו. החברה הביטחונית האוקראינית 'Fort', שבבעלות משרד הפנים האוקראיני, קיבלה אישור מהמשיבים לייצר רובה ישראלי מדגם תבור[50] ומקלע ישראלי מדגם נגב[51]:

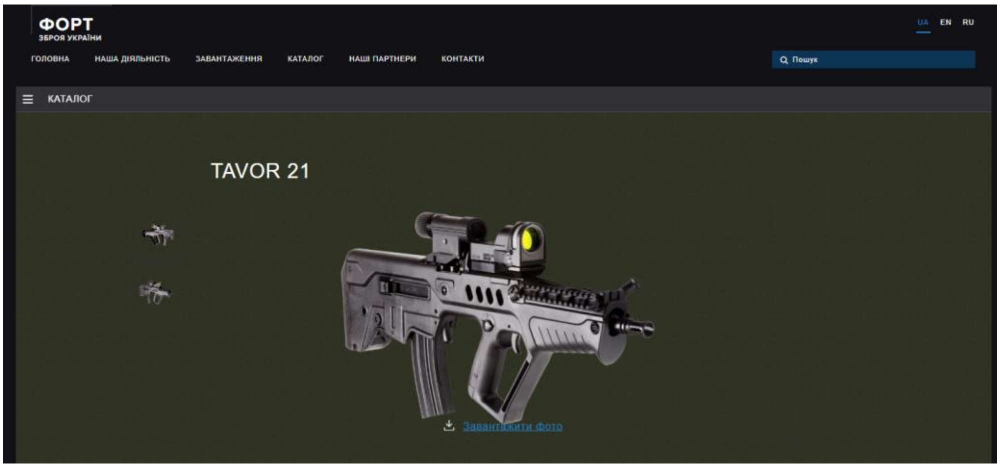

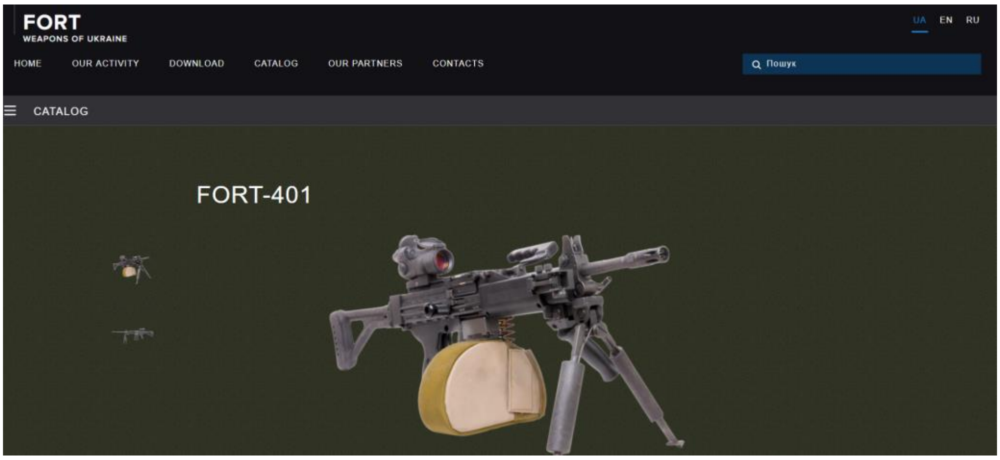

ז. בעיר דנייפרופטרובסק במזרח אוקראינה, פועל בית ספר לאימונים צבאיים בשם 'PATRIOT', אשר לפי אתר האינטרנט שלו ניתנים בו אימונים גם ע"י קציני צה"ל לשעבר, וכן מדריכיו קיבלו הכשרות צבאיות ע"י ישראלים.[52] באתר יש תמונה של אימון ירי ברובה תבור,[53] וכן מצוין כי ניתנים שם הכשרות ליחידת ה- National Guard (בה נקלטו חברי מליצית Azov):

[50] http://fort.vn.ua/28-tavor-21/
[51] http://fort.vn.ua/42-fort-401/
[52] http://www.trainingcenterpatriot.com/en/about-us/ ; http://www.trainingcenterpatriot.com/en/vladimir-zvenatsky/ ; http://www.trainingcenterpatriot.com/en/vladimir-oleshkevich-2/ ; http://www.trainingcenterpatriot.com/en/anton-voskoboinik/ ; http://www.trainingcenterpatriot.com/en/anatoly-sosedko/ ; http://www.trainingcenterpatriot.com/en/artem-zaliva-3/ ;
[53] http://www.trainingcenterpatriot.com/en/sergey-degtyar-2/

ABOUT US MEDIA CONTACT ▾ COURSES ▾ UA

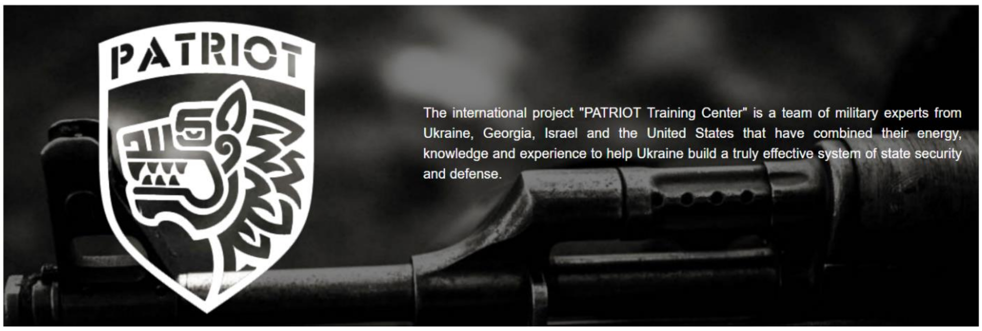

During the year in the ATO zone, we were able to prepare about 2,000 fighters of various units, including 79 OAmbro, 129 OBB, 74 OBB, 24 OBBr, 93 OGMbr of the Armed Forces of Ukraine, Poltava battalion and Severodonetsk Special Subunit, subordinate to the Ministry of Internal Affairs, as well as battalions of territorial defense.

The fighters who have been trained at the PATRIOT Training Center point out that the skills obtained allow us to minimize the loss of personnel. In particular, 93 servicemen of the separate guards mechanized brigade of the Armed Forces of Ukraine ("Cyborgs") highly appreciated the knowledge gained in the preparatory center "PATRIOT", in the course of complex military operations.

The experts of the Center are involved as consultants in the process of reforming the National Guard of Ukraine. The "PATRIOT" team is developing a new management structure for NSU, developing new training and training programs for personnel, as well as training the trainers of the National Guard.

Our goal is a strong Ukraine, with which it will be impossible to speak from the standpoint of force. This requires:

Instructor.

An experience:

---

silver medalist of the European Championship in Combat Multifunction;
the owner of the Cup of Ukraine in free-style;
the senior lieutenant of the DSNS;
participant of the ATO (service was held in the special subdivision of the Ministry of Internal Affairs);
has undergone a training course led by Israeli and American instructors.

Instructor in tactical medicine, fire and tactical training.

An experience:

senior Sergeant of the IDF;
work in the security sector since 2006;
participant of ATO zone.

In 2015, as part of the national team of Ukraine, he took the III place at the 1st International Tactical Combat Casualty Care Competition, Center of Excellence for Special Training (COEST), Logroño, Spain.

Instructor in tactical medicine.

An experience:

participant of the ATO (battalion “Poltava”);
experience in security structures (including personal protection);
training under the leadership of Israeli and Georgian instructors.

ח. ביום 16.5.2017, ראש ממשלת אוקראינה, Volodymyr Groysman, ביקר בישראל ונפגש עם שר הביטחון דאז אביגדור ליברמן. לפי אתר האינטרנט של ממשלת אוקראינה, Groysman אמר לליברמן כדלקמן[54]:

Ukraine is interested in developing mutually beneficial partnership with Israel in military-technical sector… The democratic world must demonstrate continued solidarity to respond to the Russian hybrid war… and urged the Israeli Government to provide certain assistance to Ukraine needed to satisfy the needs of the domestic security and defense sector.

ט. בחודש דצמבר 2017, קצין צה״ל לשעבר (לטענתו), התראיין בתקשורת האוקראינית על כך שהשתתף בקרבות במזרח המדינה והדריך שם חיילים[55].

י. לפי אתר האינטרנט של מליצית Azov, חייליה משתמשים גם ברובים מדגם תבור[56]:

[54] http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/en/publish/article?art_id=249985540&cat_id=244314975 ; http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/en/photogallery/gallery?galleryId=249982380
[55] https://apostrophe.ua/ua/article/society/accidents/2017-12-13/v-ukraine-ne-sozdali-vajnuyu-vesch-na-sluchay-masshtabnogo-vtorjeniya-rossii---inostrannyiy-instruktor/15873 ; https://apostrophe.ua/ua/article/society/accidents/2017-12-06/est-odno-uslovie-pri-kotorom-ukrainskaya-armiya-pereydet-na-standartyi-nato---inostrannyiy-instruktor/15839 ; http://ustymenkooleh.patrioty.org.ua/blogs/kraini-i-armii-sohodni-potribni-dumaiuchi-liudy--izrailskyi-viiskovyi-instruktor-rozkrytykuvav-systemu-zsu-207990.html
[56] http://azov.org.ua/zvernennya-komandyra-2-ho-batalyonu-polku-azov/

יא. בסרטון בערוץ היוטיוב של מליצית Azov, נראה חייל במליציה המסביר ומדגים את השימוש ברובה מדגם תבור[57]:

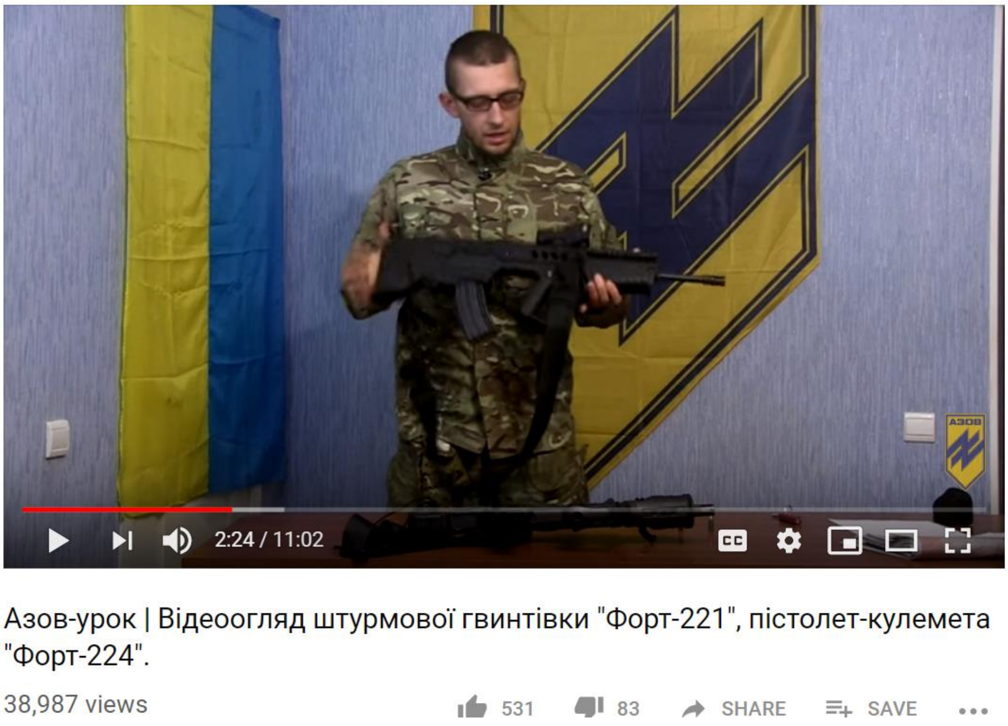

יב. בערוץ ה-tumblr של מליצית Azov, ישנן תמונות של חיילים במליציה הנושאים רובים מדגם תבור[58]:

---

57 https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=QopTJkI3_Fs

58 https://azov-ua.tumblr.com/post/139186308342/shyrokyne-village-february-12-2015 ; https://azov-ua.tumblr.com/post/139716293902/azov-regiment-soldiers?is_highlighted_post=1

יג. כך גם, ישנה שם תמונה מתהלוכה של המיליציה, מ-11.5.2016, שבה שניים מהחיילים נושאים רובי תבור[59]:

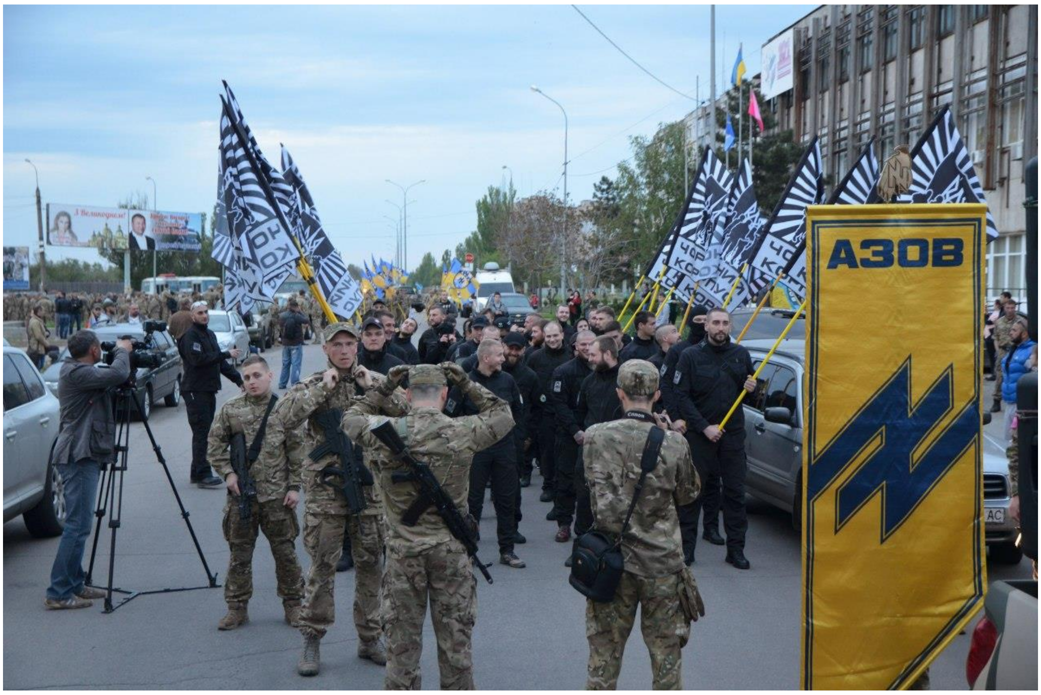

40. על אף ששר הפנים האוקראיני, Arsen Avakov, נחשב לפטרון של מליצית Azov[60], בחודש דצמבר 2017 משלחת של כנסת ישראל בראשות ח״כ דוד אמסלם נפגשה איתו במהלך ביקור רשמי באוקראינה[61].

[59] https://azov-ua.tumblr.com/post/144195484142/may-5-azov-regiment-celebrated-the-second
[60] https://www.reuters.com/article/us-cohen-ukraine-commentary/commentary-ukraines-neo-nazi-problem-idUSKBN1GV2TY
[61] http://mvs.gov.ua/en/news/11193_Arsen_Avakov_The_State_of_Israel_is_a_long_standing_partner_of_the_Ministry_of_Internal_Affairs_of_Ukraine_in_developing_a_safe_environment_PHOTOS.htm

41. השר Avakov מינה לתפקיד ראש משטרת קייב את Vadim Troyan, שהיה קודם לכן מפקד בכיר במליצית Azov[62]. כך גם, הוא מינה לתפקיד בכיר במשטרת קייב את Sergei Korotkykh, אשר אף הוא היה אחד מהמייסדים של מליצית Azov[63]. הקשר בין מליצית Azov לשר Avakov נוצר עוד בתפקידו הקודם כמושל מחוז Kharkiv, כאשר כוחות הביטחון של המחוז שיתפו פעולה עם הקבוצה הניאו-נאצית 'Patriot of Ukraine', אשר חבריה כאמור מהווים את הגרעין של מליצית Azov.

42. מאחר שחיילי מליצית Azov נקלטו בכוחות הביטחון הסדירים של הממשלה בקייב, וכן על-פי דיווחים שונים גם ממשיכים לפעול באופן "עצמאי" באזורי הקרבות במזרח אוקראינה, לא ניתן לוודא לחלוטין כי נשק ואימונים ישראליים לא משמשים וישמשו חיילים ניאו-נאצים ואנטישמים.

מצ"ב הפרסומים הנ"ל ומסומנים בהתאמה **<u>נ/2</u> א-יג**

ד. <u>מיצוי הליכים</u>

43. ביום 11.6.2018 נשלח מכתב בנדון למשיבה 1, בו היא נתבקשה לעצור את הייצוא הביטחוני, להפעיל את סמכותה הקבועה בסעיף 9 לחוק הפיקוח, ולהורות על ביטול או התלית רישיונות הייצוא שנתן אפ"י לאוקראינה.

44. ביום 6.3.2018 היא דחתה את הבקשה בזה הנוסח:

> **1. קראתי בעיון את מכתבך אלי מיום 11.6.2018, בו אתה מבקש כי אבטל או אקפיא את כל רישיונות הייצוא הביטחוני לאוקראינה.**
>
> **2. כפי שצוין בפניך בעבר, מדיניות הייצוא הביטחוני של מדינת ישראל, נבחנת באופן תדיר ולפי הצורך. אפ"י מקפיד להעניק רישיונות ליצואנים ישראלים בהתאם לחוק הפיקוח על היצוא הביטחוני לאור סטנדרטים והתחייבויות בינ"ל שמדינת ישראל מחויבת אליהם ובתיאום מלא עם משרד החוץ וגורמים ממשלתיים נוספים.**
>
> **3. כידוע, משרד הביטחון אינו מוסר פרטים אודות מדיניות ממשלת ישראל במתן רישיונות יצוא או אודות הרישיונות עצמם, וזאת מטעמים ביטחוניים, מדיניים ואסטרטגיים ולכן לא נוכל להתייחס לסוגיית ביטולם של הרישיונות המבוקשים.**

מצ"ב המכתבים ומסומנים **<u>נ/3</u> "א"-"ב"**

---

[62] https://www.jpost.com/Diaspora/Kiev-regional-police-head-accused-of-neo-Nazi-ties-381559
[63] http://khpg.org/en/index.php?id=1517799808

ה. **הטענות המשפטיות**

המשיבים פוגעים ביסודות המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל

45. התשובה המתחמקת שנתנו המשיבים 1-4 לעותרים פוגעת אנושות בעקרונות יסוד של המשטר הדמוקרטי, אשר לפיהם הרשות המחוקקת והרשות השופטת מפקחות על הרשות המבצעת, וזכותו של הציבור הרחב לפקח על שלוש רשויות אלה.

46. לא יעלה על הדעת כי המשיבים 1-4 יענו תשובה כזאת לעותרים ולציבור הישראלי, בעת שפרטים רבים על הייצוא הביטחוני הישראלי והשימוש שלו ע״י כוחות ניאו-נאצים ואנטישמים, כבר נחשפו וידועים לכל.

47. מרגע שהפרשה החמורה נחשפה, לא יעלה על הדעת כי המשיבים 2-4 ישלחו את המשיבה 1 למסור החלטה המנוסחת באופן כזה לעותרים ולציבור הישראלי.

48. עמדת המשיבים 1-4 כי יש להם סמכויות בלתי מוגבלות בתחום הייצוא הביטחוני, וכי הם אינם צריכים לתת דין וחשבון לעותרים ולציבור הישראלי, נוגדת את האופי הדמוקרטי של המשטר.

49. במדינה דמוקרטית אין לגורם כלשהו ברשות המבצעת שיקול דעת מוחלט. כל שיקול דעת שלטוני הוא שיקול דעת מוגבל. ללא דיון ופיקוח ציבורי פתוחים על התנהלות המשיבים 1-4, במיוחד בפרשות חמורות העוסקות במעורבותם בפעילות לא חוקית ועבריינית במדינות אחרות, הדמוקרטיה הישראלית תרוקן מתוכן ויאבד אמון הציבור בהם.

50. יפים הדברים של כב׳ הנשיא (בדימוס) השי מאיר שמגר בפסקה 5 לפסק דינו בבג״צ 1601/90 **משולם שליט נ׳ ח״כ שמעון פרס ואח׳** (פורסם בנבו, 8.5.1990): **״דעת קהל חופשית ומודעות הציבור לנעשה במערכות השלטון הן חלק אינטגרלי מן המבנה של המשטר הדמוקרטי. משטר דמוקרטי בנוי על שיתוף מתמשך של הציבור במידע על המתהווה בחיים הציבוריים. החיסוי של מידע מוצדק רק בשל הטעמים יוצאי הדופן של ביטחון המדינה או יחסי חוץ או מחשש של פגיעה בעניין ציבורי חשוב... אין אפשרות לקיים את אמון הציבור על יסוד הנסתר ממנו, והוא, כאמור, אם אינן מתקיימות הנסיבות יוצאות הדופן, שאף הן אינן אלא תולדה של אינטרס ציבורי מובהק מסוג אחר״**.

51. יפים דבריו של כב׳ הנשיא (בדימוס) השי אהרון ברק, לגבי חשיבות חשיפת מידע לציבור דווקא בתחום הביטחוני לצורך קיום משטר דמוקרטי, בפסקאות 8, 13 ו-16 לפסק דינו בבג״צ 680/88 **מאיר שניצר נ׳ הצנזור הצבאי הראשי, מר יצחק שני** (פורסם בנבו, 10.1.1989):

> **אכן, תחת משטר קולוניאלי באה עצמאות מדינית. במקום שלטון אוטוקרטי כונן משטר דמוקרטי, שהוא משטר העם, המבוסס על שלטון ייצוגי, הפועל על-פי דעת הרוב והמקיים זכויות אדם. שינוי זה, מטבע הדברים, גורר עמו תפיסה חדשה למשפט ולשיפוט. תוצאתו של השינוי משתנה עם הנסיבות... ללא חופש ביטוי, אין מאפשרים לאמת להיחשף, אין מאפשרים לאדם להגשים את עצמו, ואין מאפשרים למשטר הדמוקרטי, המבוסס על החלפת דעות, להתקיים. החלפה**

חופשית של מידע, דעות והשקפות היא תנאי חיוני לקיומו של משטר דמוקרטי, המבוסס על שלטונו של העם, על-ידי העם, למען העם. בלא חופש הביטוי, מאבדת הדמוקרטיה את נשמתה... אכן, בהעדר ודאות קרובה לסכנה ממשית, חשוב הוא, כי תתקיים החלפה חופשית של דעות ורעיונות. דבר זה חשוב הוא לא פחות בענייני ביטחון מאשר בעניינים אחרים. דווקא משום אופיים "הקיומי" של ענייני הביטחון, חשוב הוא שהציבור יהא מודע לבעיות השונות, באופן שיוכל להגיע להחלטות נבונות בבעיות היסוד המטרידות אותו... דווקא בשל ההשלכות שיש להחלטות בעלות אופי ביטחוני על חיי האומה, מן הראוי הוא לפתוח את הדלת להחלפת הדעות בענייני ביטחון בגלוי. בהקשר זה חשוב הוא במיוחד, כי העיתונות תהא חופשית לשמש במה להחלפת דעות ולביקורת בעניינים חיוניים לכלל ולפרט...

52. יפים גם דבריו של כב' הנשיא (בדימוס) השי' משה לנדוי, בבג"צ 243/62 **אולפני הסרטה בישראל בע"מ נ' גרי ואח'** (פורסם בנבו, 10.12.1962), בעמ' 2416: **"שלטון הנוטל לעצמו את הרשות לקבוע מה טוב לאזרח לדעת, סופו שהוא קובע גם מה טוב לאזרח לחשוב; ואין סתירה גדולה מזו לדמוקרטיה אמיתית, שאינה 'מודרכת' מלמעלה".**

<u>סמכות המשיבה 1 לבטל או להתלות רישיון שניתן או להימנע מלתת רישיון ותחולת עקרונות המשפט המינהלי על החלטותיה</u>

53. על אף הפגמים הרבים בחוק הפיקוח שנכנס לתוקף בסוף שנת 2007, אין מחלוקת כי החוק מהווה קפיצת מדרגה לעומת המצב שקדם לו והוא מקרב את מדינת ישראל לסטנדרטים המקובלים במדינות המערב. החוק מסדיר את הליכי הרישוי ואת תהליך קבלת ההחלטות של המשיבים 1-4 בנדון. החוק קובע קריטריונים לקבלת רישיונות ומטיל סנקציות אזרחיות ופליליות על המפרים את הוראות החוק ותנאי הרישיונות.

54. תחולת חוק הפיקוח הינה רחבה ביותר, החוק חל על כל אזרח ו/או תושב ישראל ו/או תאגיד הנמצא בשליטה ישראלית (ראו ס' 2 הגדרות לחוק זה). כמו כן, בניגוד לתפיסה הרווחת בציבור כי הייצוא הביטחוני עוסק בסחר בנשק בלבד, חוק הפיקוח מגדיר ייצוא ביטחוני בהגדרה רחבה ביותר כיצוא של ציוד, ידע ומתן שירות ביטחוני. כך גם, מוגדרות פעולות שיווק (בס' 14 לחוק הפיקוח) ופעולות תיווך (ס' 21 לחוק הפיקוח) בהגדרות רחבות ביותר. כתנאי לקבלת רישיון, על המבקש להיות רשום במרשם הייצוא הביטחוני ולעמוד בתנאים הקבועים בהוראות פרק ג' לחוק הפיקוח. בנוסף, על מבקש/מקבל רישיון לעמוד בהוראות הספציפיות של כל סוג רישיון ובהוראות הכלליות אשר קבועות בפרק ד' לחוק הפיקוח.

55. המשיבה 1 ואפ"י אחראים ליישום הוראות חוק הפיקוח, לניהול מרשם הייצוא הביטחוני ולמתן רישיונות לייצוא ביטחוני. האחריות לאכיפת הוראות חוק הפיקוח נתונה בידי אפ"י, כאשר חוק הפיקוח נתן סמכויות לאפ"י כדי לבדוק ולוודא שפעילות הייצוא נעשית על פי

הוראותיו ושהיצואן עומד בתנאי הרישיונות שניתנו, במטרה למנוע זליגה של ציוד, ידע וטכנולוגיות לגורמים לא רצויים.

56. סעיף 9 לחוק הפיקוח, בדבר "ביטול רישיון והתליה או הגבלה של רישיון", קובע כדלקמן:

(א) הרשות המוסמכת רשאית לבטל רישיון שניתן לפי פרק זה או להתלותו, לרבות על תנאי או בתנאים כפי שתורה, וכן להגבילו, בהתחשב, בין השאר, בשיקול מהשיקולים של רישיון המפורטים בסעיף 8.

(ב) הרשות המוסמכת לא תבטל, תתלה או תגביל רישיון, אלא לאחר שניתנה לבעל הרישיון הזדמנות לטעון את טענותיו.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), בנסיבות מיוחדות, בשל דחיפות העניין, רשאית הרשות המוסמכת להתלות או להגביל רישיון בטרם ניתנה הזדמנות לבעל הרישיון לטעון את טענותיו.

(ד) טעמים שעניינם ביטחון המדינה, יחסי החוץ שלה והתחייבויותיה הבין-לאומיות של המדינה, לא יהוו עילה לטענה נגד החלטת הרשות המוסמכת לפי סעיף זה.

(ה) הודעה על החלטת הרשות המוסמכת לפי סעיף זה תימסר למבקש בדרך ובמועדים שיקבע השר בתקנות.

57. סעיף 8(7) לחוק הפיקוח, קובע את סמכות המשיבה 1 לסרב לתת רישיון מ"**שיקולים הנוגעים למשתמש הסופי או לשימוש הסופי**".

58. המשיבה 1, אינה שונה מכל רשות מנהלית במדינת ישראל שחלים עליה כללי המשפט המנהלי.

59. מושכלות יסוד הן כי משמוענקת לרשות המנהלית סמכות, חלה עליה חובה מתמשכת לשקול את הצורך בהפעלתה (ראו בג"צ 4374/15 **התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) נ' ראש ממשלת ישראל** (פורסם בנבו, 27.3.2016); בג"צ 297/82 **עזרא ברגר נ' שר הפנים** (פורסם בנבו, 12.6.83); וגם דפנה ברק-ארז, **משפט מינהלי**, כרך א', 201-202 (2010)).

60. על מנת לקבל החלטה מינהלית תקינה ליתן, להתלות או לבטל רישיון ייצוא ביטחוני, על המשיבה 1 לגבש תשתית עובדתית מספקת לצורך קבלת ההחלטה, לבחון את כל השיקולים הצריכים לעניין ולהפעיל את שיקול-הדעת המוקנה לה באופן סביר ומידתי, בהתחשב בכל השיקולים הרלוונטיים. כמו-כן, עליה לנמק את החלטתה ומחובה זו נגזרת גם החובה להציג לציבור את התשתית העובדתית שביסוד ההחלטה. כל אלה הם כאמור עקרונות יסוד של המשפט המינהלי (ראו פסקאות 32 ו-41 לפסק דינה של כב' הנשיאה (בדימוס) הש' מ. נאור בתיק עע"מ 8101/15 **אלמסגד גריוסוס צגטה נ' שר הפנים** (פורסם בנבו, 28.8.2017)).

61. זה מכבר נקבע בפסיקה כי "**כי כל חייל ישראלי נושא עמו בתרמילו את כללי המשפט הבינלאומי הפומבי המנהגי, שענינם דיני המלחמה ואת כללי היסוד של המשפט המינהלי הישראלי**" (בג"צ 393/82 **ג'מעית אסכאן אלמעלמון אלתעאוניה אלמחדודה אלמסאוליה נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה והשומרון** (פורסם בנבו, 28.12.1983)).

62. אף שמדובר בפעילות של המשיבה 1 גם מחוץ לשטחה של מדינת ישראל, היא נושאת בתרמילה את כללי המשפט הבין-לאומי ואת כללי היסוד של המשפט המנהלי הישראלי, ונתונה לביקורת שיפוטית.

<u>בייצוא הביטחוני לניאו-נאצים ולאנטישמים, המשיבים מפרים את החלטות כנסת ישראל וממשלת ישראל להילחם באנטישמיות ובנאצים</u>

63. כנסת ישראל חוקקה את החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, תש״י-1950, ואת חוק זכרון השואה והגבורה – יד ושם, תשי״ג-1953.

64. ממשלת ישראל קיבלה שורה של החלטות בעניין המאבק באנטישמיות. בין היתר:

א. החלטה 2315 של הממשלה מיום 22.01.2017[64] – הגדירה את תופעת האנטישמיות.

ב. החלטה 74 של הממשלה מיום 28.04.2013[65] – הסמיכה את משרד התפוצות לרכז את תחום המאבק בגילויי האנטישמיות בעולם.

ג. החלטה 1269 של הממשלה מיום 24.01.2010[66] – להקים צוות שימליץ לממשלה על דרכים להגברת המאבק בתופעות האנטישמיות בעולם, וכן לחזק את התיאום ושיתוף הפעולה בין גופים ממשלתיים, מכוני מחקר וארגונים לא ממשלתיים, העוסקים בכך בארץ ובעולם.

מצ״ב ההחלטות ומסומנות **<u>נ/4</u>** ***״א״-״ג״***

65. אחד מיעדי העל של מדיניות החוץ של ישראל שהגדירה הנהלת המשיב 4 באוקטובר 2014 הוא ״**התוויית תכנית פעולה למלחמה בגילויי האנטישמיות באירופה ובאמריקה הלטינית, חיזוק מעמדן של הקהילות היהודיות ושיפור יכולתן המדינית, זאת, לצד תמיכה וסיוע בהתמודדותן עם האיומים על ביטחונן**״. המחלקה למאבק באנטישמיות ושימור זיכרון השואה במשיב 4, מרכזת את הפעילות המשרדית במאבק בתופעה בחו״ל ואת תיאומה עם גורמים ממלכתיים ובין-לאומיים שונים.

66. הוקם הפורום לתיאום המאבק באנטישמיות (CFCA) בו חברים משרד החוץ, משרד החינוך, משרד ראש הממשלה, משרד ההסברה והתפוצות ומזכירות הממשלה, וארגונים יהודים. הוקם גם הפורום הגלובלי למאבק באנטישמיות, שבו משתתפים נציגים רשמיים מעשרות מדינות ונציגים מארגונים לא ממשלתיים ברחבי העולם.

<u>חוסר הסבירות הקיצוני באי ביטול ו/או התליית רישיונות הייצוא הביטחוני לאוקראינה</u>

67. כמתואר, המשיבה 1 ואפ״י אחראים ליישום הוראות חוק הפיקוח, לניהול מרשם הייצוא הביטחוני ולמתן רישיונות לייצוא ביטחוני. האחריות לאכיפת הוראות חוק הפיקוח נתונה בידי אפ״י, כאשר חוק הפיקוח נתן סמכויות לאפ״י כדי לבדוק ולוודא שפעילות הייצוא

---

[64] https://www.gov.il/he/Departments/policies/2017_des2315
[65] https://www.gov.il/he/departments/policies/2013_des74
[66] https://www.gov.il/he/Departments/policies/2010_des1269

נעשית על פי הוראותיו ושהיצואן עומד בתנאי הרישיונות שניתנו, במטרה למנוע זליגה של ציוד, ידע וטכנולוגיות לגורמים לא רצויים.

68. חובת אפ״י לאכוף את הוראות חוק הפיקוח מחוזקת בהוראות הפנימיות של המשיב 3. הוראת הארגון של אפ״י קובעת, כי הוא אחראי לאכיפת תנאי הרישיונות בהתאם להוראות החוק, לצווים, לתקנות ולמדיניות המשיב 3. במסגרת זו עליו להתוות ולהבטיח קיום של כל ההנחיות והמגבלות הנכללות ברישיונות (למעט מגבלות שהפרתן יוצרת תקלות ביטחון, שאכיפתן היא בסמכות מלמ״ב).

69. ס׳ 8 ו-9 לחוק הפיקוח קובעים סמכות ״רשות״. בספרו הסמכות המינהלית (כרך א׳ עמ׳ 225) ציין כב׳ השי׳ פרופ׳ יצחק זמיר כי: **״אף שייתכן כי לשון של רשות תתפרש כלשון של חובה, או להיפך, בדרך כלל אין הסמכות משנה את עורה; אלא שבית המשפט קובע כי על אף לשון של רשות, בנסיבות מסויימות חובה על הרשות המינהלית להפעיל את סמכותה. הדגש הוא על נסיבות המקרה ולא על אופי הסמכות...״**. כב׳ השי׳ זמיר עמד על כך גם בבג״צ 2533/97 **התנועה למען איכות השלטון נ׳ ממשלת ישראל**, פ״ד נא(3), 46, 54: **״אפשר שסמכות-רשות תיעשה, בנסיבות מסוימות, סמכות-חובה. ....השאלה אם אמנם סמכות-רשות נעשית סמכות-חובה תלויה, בראש ובראשונה, בתכלית הסמכות, כפי שנקבעה בחוק״** (ראו גם דברי כב׳ הנשיא (בדימוס) השי׳ שמגר עמד בבג״צ 3094/93 **התנועה למען איכות השלטון נ׳ ממשלת ישראל**, פ״ד מז(5), 404, 419-420, על משמעותה של סמכות שבשיקול דעת).

70. על המשיבים כרשויות ציבוריות לפעול במסגרת מתחם הסבירות. חוסר הסבירות מתבטא באי שקילת כל השיקולים הרלוונטיים ו/או מתן משקל מוטעה לשיקולים השונים (ראו בג״צ 935/89 **גנור נגד היועץ המשפטי לממשלה**, פ״ד מד(2) 485, 514; ובג״צ 297/82 **עזרא ברגר נ׳ שר הפנים**, לז (3) 29); על-פי הפסיקה, השאלה אינה מה היה מחליט ביהמ״ש בנסיבות דומות, אלא אם החלטת המינהל עומדת בפני הביקורת, בהיותה החלטה שרשות מינהלית סבירה יכולה הייתה לקבל. אם ההחלטה עומדת במבחן הסבירות – במובן זה שהיא מהווה אחת ההחלטות הסבירות שניתן היה לקבל באותן נסיבות – לא יתערב בכך ביהמ״ש (ראו בג״צ 1554/95 **עמותת ״שוחרי גיל״ת״ נ׳ שר החינוך, התרבות והספורט** (פורסם בנבו, 11.7.96)).

71. בענייננו, סמכות ״הרשות״ הקבועה בס׳ 8 ו-9 לחוק הפיקוח הפכה בנסיבות העניין לסמכות המחייבת את המשיבים. לנוכח הראיות לשימוש חברי מיליצית Azov בנשק ישראלי ולאימון ישראלים את יחידת ה-'National Guard' (בה נקלטו חברי מליצית Azov), המשך התנהלות המשיבים כרגיל ומחדלם, במיוחד לאחר פניית העותרים אליהם, לוקים בחוסר סבירות קיצוני.

72. כמתואר, ממשלת אוקראינה מסרבת לפרק את מליצית Azov, ולפלוט מכוחות הביטחון הסדירים שלה את הניאו-נאצים והאנטישמים. מאחר שחיילי מליצית Azov נקלטו בכוחות הביטחון הסדירים של הממשלה בקייב, וכן על-פי דיווחים שונים גם ממשיכים לפעול באופן ״עצמאי״ באזורי הקרבות במזרח אוקראינה, לא ניתן לוודא לחלוטין כי נשק ואימונים ישראליים לא משמשים וישמשו חיילים ניאו-נאצים ואנטישמים.

73. לדעת העותרים אין צורך להרחיב בהסברים מדוע אישור המשיבים ייצוא ביטחוני המשמש ניאו-נאצים ואנטישמים ו/או עלול לשמש ניאו-נאצים ואנטישמים, לוקה בחוסר סבירות קיצונית.

74. עתירה זו הוגשה תחילה לבג"צ הנכבד (בג"צ 5136/18) אשר שם נידונו עד כה חמש עתירות דומות בעניין הייצוא הביטחוני. ביום 20.2.2019, נדחתה על הסף עתירה בעניין הייצוא הביטחוני לדרום סודן (בג"צ 1294/19) בנימוק כי "**הליך שעניינו בהחלטה, או בהיעדר החלטה של רשות לפי חוק הפיקוח נתון לסמכותו של בית המשפט לעניינים מינהליים. משכך, עומד לפני העותרים סעד חלופי בדמות הגשת עתירה לבית המשפט לעניינים מינהליים**". בהתאם ולבקשת העותרים, העתירה בבג"צ 5136/18 נמחקה ביום 24.2.2019, והיא מוגשת עתה לבימ"ש נכבד זה.

75. לאור כל האמור לעיל, ביהמ"ש הנכבד מתבקש להורות למשיבים כמבוקש בעתירה זו ולחייבם בהוצאות המשפט של העותרים.

איתי מק, עו"ד
ב"כ העותרים/ות
והעותר 43